

La ràdio que parlava

femení

El moment més dolç de la radiodifusió, als anys cinquanta del segle XX, va produir a Espanya fins i tot una pel·lícula de gran èxit: *Historias de la radio*. Si consideréssim el mitjà des del relat que apareix a la pel·lícula, obtindríem com a resultat que la ràdio només tenia veu masculina. Sílvia Espinosa demostra a *Locutores i dones: les veus oblidades de la ràdio a Girona* que l'accent masculí no era l'únic i reivindica la importància d'unes veus femenines que han estat oblidades.

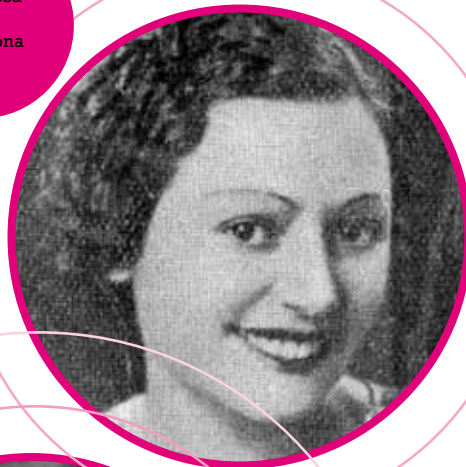
Rosalia Rovira, Francina Boris o Teodor Garriga van ser algunes de les veus més populars de Ràdio Associació de Catalunya. Eren els anys de la República i homes i dones accedien indistintament als micròfons del nou mitjà. Tanmateix, als primers locutors no els podia escoltar tothom, perquè els aparells receptors eren cars i, a més, pagaven impostos, per la qual cosa n'hi havia molt pocs. Després de la Guerra Civil, la victòria dels *nacionals* masculinitza les ones, i quan el mitjà es popularitza als anys cinquanta, les veus de la ràdio havien esdevingut gairebé una cosa d'homes. El paràgraf anterior resumeix la versió que ens ha arribat. Ara bé, és certa? Sílvia Espinosa considera que no del tot i és per aquest motiu que treballa en *Locutores i dones: les veus oblidades de la ràdio a Girona*, una recerca que compta amb el suport de l'Ajuntament de Girona, a través d'una beca 8 de Març, i que es publicarà aviat. El projecte d'Espinosa té per objectiu recollir els testimonis de les locutores de ràdio que van treballar a Girona des dels anys trenta fins al 1975. La beca que ha obtingut Espinosa li permet fer progressar la recerca que havia desenvolupat en la tesi doctoral *Les locutores de ràdio a Catalunya, 1924-1939*, que va defensar l'any 2008.

Ràdio a Girona des del 1933

La degana de les emissores gironines es va fundar el 1933; el seu nom: Ràdio Girona i l'indicatiu EAJ38. Té, des de ben aviat, històries en femení. Són les de Francina Boris, M. Lluïsa Figa i, també, la de Maria Tersa, que n'era locutora durant la Guerra Civil i que, fins i tot, va fer servir els estudis de refugi i hi va treballar fins que les tropes franquistes els van ocupar. La seva és una de les històries de vida que ha recollit Espinosa. Al treball se n'hi acumulen unes quantes més que, un cop enllestit, «quedaran a l'Ajuntament a disposició de tots aquells que necessitin els testimonis que he recollit per a les seves recerques». No ha estat fàcil identificar les locutores, perquè la major part fa molts anys que no es dedicaven a la ràdio i se'ls havia perdut la pista. Ha calgut fer mans i mànigues per localitzar-les i, per primer cop, recollir el seu testimoni.

El d'Espinosa és un treball amb perspectiva de gènere que reivindica l'equitat, perquè quan la investigadora ha parlat amb locutors ha pogut comprovar que no hi havia cap diferència entre el paper que hi feien els homes i el de les seves companyes. Si les veus femenines han estat oblidades és «pel mateix motiu que no les reconeixem en qualsevol altre àmbit». Espinosa insisteix que, en el cas de la ràdio, cal afe-

Maria Teresa
Miralles
Ràdio Girona
1938-1939

Francina Boris
Ràdio Girona
1933

M. Lluïsa Figa
Ràdio Girona
1933

gir una dificultat que és que en els primers reculls d'història del mitjà –redactats en el franquisme tardà i els primers anys de la democràcia– es va obviar el paper decisiu de la dona per motius ideològics. I si bé és cert que en les emissores importants, les que produïen un gran nombre de programes en directe, les locutores van quedar relegades a tasques de continuïtat, en les emissores més modestes, com les gironines, van mantenir la seva veu gairebé al mateix nivell que la dels homes, i quan, a mitjan anys seixanta, comença les emissions La Voz de Gerona, es fan sentir les veus de Mery Gisbert i Maria Tarradas.